

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Ednost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Glasilo in oznanila se računajo po 8 nov. vrstic v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javna zahvala, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se posiljujejo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo v ulici Carintia 25. Odpriete reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

•V ednost je m-č.

Vabilo na naročbo.

Ob bližajočem se koncu leta obračamo se po stari časnikarski navadi do naših častitih naročnikov. Jedin naš namen je koristiti narodu našemu; a da nam je možno vestno vršiti to svojo nalogo, treba je, da nas tudi naročniki naši istotako vestno podpirajo. Prosimo torej, da nam dose-danji naročniki ostanejo zvesti in da nam pridobijo novih, kjer le morejo. Izdatna podpora od strani slavnega občinstva nam bode v posebno izpod-bujo v sveti borbi naši.

Cena listu je:

za vse leto . gl. 6.—
za polu leta „ 3.—
za četrt leta „ 1.60

Uredništvo in upravnštvo.

Po odpravi proste luke.

Dne 1. julija 1891. odvzame se tržaškemu mestu stoletna pravica proste luke ter se mesto in okolica spojita z ostalim državnim carinskim obsežjem. Vse blago, ki se dosedaj colnino prosto uvažava v naše mesto iz inosematstva, podvrženo bode potem občini carini po carinski tarifi, valed česar se bodo nekateri predmeti izdatno podražili. Ali blago sploh v Trstu ni bilo dosedaj samo prosto colnino, ampak mnogo je tudi notranjih izdelkov, ki so dosedaj uživali pravico oproščanja davkov, radi česar ne samo blago, ki prihaja preko morja, temveč tudi nekateri domači, avstrijski izdelki, bodo potem podražili, kajti plačevati se bode moralo od njih državi davek, vpeljan po družih notranjih deželah.

Da moremo imeti pojem o poznejših cenah raznih živil, hočemo tu navesti nekatere predmete, ki se sedaj v Trstu dobivajo primerno cenejšje od družih dežel in o katerih se je bati, da jim bode potem cena znatno poskočila. V prvi vrsti se nam je nadejati povišanja cen pri kolonialnem blagu. Kava n. pr. je podvržena colnini od 37 kr. kilogram v zlatu; ona

kava, ki se sedaj dobiva po 1 gl., poskočila bode naravno na gl. 1.50 in več; poper, kanela, piment in druge dišave prodajale se bodo po 30—40 kr. dražje, kar pa ne bode toliko opaziti ker se od teh prav malo porabi. Dražje bode južno sadje in osobito suho grozdje, koje je podvrženo colu 12 kr. v zlatu na kilogram; podražil bode posebno petrolej, ki bode potem moral plačati 10 kr. uhodne carine; petrolej, kateri se sedaj prodaja po 8—10 kr., poskočiti utegne na 20—25 kr. liter; dražji postane tudi sladkor, koji bode podvržen občnemu sladkornemu davku v fabriki; prodajal se bode po 36—40 kr. kilogram.

Druga živila se bodo prodajala več ali manj po sedanji ceni, kajti uvažala se bodo v Trst iz notranjih dežel; nekateri izdelki, obleka i drugi, znali bodo v ceni morda celo pasti.

Prebivalcem Trsta in okolice se ni tedaj toliko bati združitve našega mesta v občno državno colno obsežje, tembolj se jim je pa bati uvedanja državnega užitninskega davka in še največ deželnih doklad, katere jim bode mestni magistrat brez milosti nakladal. Po uvedanju državnega užitninskega davka morali bodo celo domači, tostranski izdelki plačevati državi nek davek, kateri bode tembolj narasel po občinskih dokladah. Trst in predmestja razkliejo se za zaprto mesto in vsak užitninskemu davku podvrženi predmet moral bode ob njega uvozu v mesto plačati pred vsem državi užitninski davek, občini pa občinsko doklado. Dosedaj so bili le nekateri predmeti podvrženi temu davku, istih število se bode tedaj znatno pomnožilo in vsled tega tudi podraželo.

Nameruje se v Trstu uvesti užitninski davek po načinu kakor na Dunaju, namreč po tarifi ali ceniku I. reda. Po dunajski užitninski tarifi plača n. pr. vino pri uvozu v zaprto mesto 4 for. za hektoliter, ako je v sodih, v steklenicah pa dvakrat toliko; mošt plača 3 gl. in sveže grozdje 2 gl.

Ali ne samo uvoženo vino, ampak tudi v meji mesta pridelano ali umetno narejeno vino podvrženo je isti carini.

naravnost: smešna iluzija! Ti so nam in ostanejo ne le slabi, nego tudi nevarni proroki, zbog česar pač noben treznomislec in previden politik slovenski pritrđiti ne bi mogel, da bi se s temi ljudmi, „pilo pajdaštvo“! Pri vsem tem uživajo pa ti ljudje med nami vendar-le dokaj zaupanja in — gostoljubnosti, a za to, da jo le-ti večidel zlorabijo, smo jim Slovenci tu in tam celo — hvaležni!... Skoro bi dejal, da se sem ter tja sučemo po svetopisemskem receptu: „Če te udari tvoj sosed po levem lici, nastavi mu še desno!“... Je sicer lepa čednost, ljubezen do bližnjega, a v politiki je dobro ineti včas — neke vrste „kurja očesa“, kak „votel zob“ ali pa „revmatizem“, a tacega pa ne, kakor ga imajo nekateri ljudje v — navadnem življenji!

Nekako dopadljiva zdi se mi opreznost Mladočehov napram nemško-češki spravi. Mene ta sprava sicer ne zanima baš izvanredno, (Nas pa!! Ur.) ipak bi si upal trđiti, da bode to politično dete zelo slabotne nravi, če ne že kratkega

Razlika mej Trstom in Dunajem bode, da bode v Trstu mestni magistrat pobiral še enkrat toliko dac od vina, kakor ga tirja država, kajti občini se bode dovolilo pobirati od užitnini podvrženih stvari doklado enako državnemu davku, v tem ko zahteva dunajska občina manjšo doklado. Krčmar v Trstu, ki si je naročil vina iz Istre, moral bode odrajtati od vsacega hektolitra državi 4 for., občini drugih 4 gl. in poleg tega še četrti del zneska, po katerem vino toči. Ako bode n. pr. kupil vino v Istri po 20 gl., vplačal državi in občini uhodni davek, mogoče mu je samo pri dobri razprodaji točiti isto vino na drobno po 48 kr. liter ker od njega bode moral plačati samo davka 4+4+12. torej 20 kr. od litra, ravno toliko, kolikor je vino vredno. Oni okoličani, kajih posestva pridejo v zaprto mesto, morali bodo odrajtovati državi in občini od vsacega litra vina — ako ga sami použijejo — 8 kr.; če je pa nastavijo in prodajejo na drobno 8+1/4 cene, po kateri vino prodajajo, v tem ko bodo ostali okoličani ostali pri starem ter plačevali samo občinsko doklado kakor dosedaj. Iz tega je razvidna velikanska škoda in krivica, ki se bodeti godili onim okoličanom, koji bodo pridruženi zaprtemu mestu. Jati bodo namreč morali positi z mestom enake bremena, ali ugodnosti pravih mestjanov ne bodo uživali temveč samo pomagali magistratni blagajni, da bode tudi v prihodnje razpolagala s takimi svotami, kakor dozday. Treba se je tedaj upreti še za časa in razkriti pravi položaj uboze ga okoličana-dninarja nasproti imovitejšemu mestjanu, koji bode sicer plačeval višja bremena, pri tem pa tudi užival mestne ugodnosti. L—n.

(Konec prih.)

Za „Družbo sv. Cirila in Metoda“.

Slovenci povdarjamo čestokrat vzajemnost in slogo. Priporočalo se je in polagal na srce vstrajno delovanje in vzajemno podpiranje. In po vsej pravici. Le, ako se medsebojno podpiramo in navdu-

življenja, ker se mi zdi, da se že preveč dolgo — rod! — Dočim smo Slovenci bolj popustljivi pa — manj občutljivi, so Mladočehi ravno nasprotnih živcev: Bolj občutljivi, pa manj popustljivi, ergo: vsakako že faktor, s katerim bode grofu Taaffe-ju še računati, če bode hotel obdržati se na svojem stolu, raz kateri se nam Slovencem in Slovanom cedé že enajsto leto „precartane“ dobrote — „mirú in sprave!“

Dotekniti se mi jn bilo danes „češko-nemške sprave“, ker se je baš te dni poudarjala, a ob enem tudi izrekla sodba, da bode imelo to slabe posledice za češki narod, če ta sprava ne zagleda — „belega dné“, ter da so Mladočehi odveč „lehkomišljeni“!

Če je poročilo židovskih listov verjetno, dvomim, da bi pa ta „sprava“, če splava po — Vltavi, imela slabe nasledke za češki narod, kajti: če se drugod za slovenske (slovansko) manjšino krščeni duši ne zdi potrebno kako „resilno“ spravo iscenicirati, pač tudi nemška manjšina v

šujemo, dosežemo kaj. Nasprotno pa so vsi napori brezuspešni, vse delovanje neplodovito. Razna narodna društva se morajo bratovski podpirati ter pripomoči, da bodo lepo cvela. Vsako društvo je imenitno, ker vsako pomaga v dosego narodne svrhe. Ali vsakdo pač zna, katero društvo je za nas najimenitniši, katero obeta roditi največ sadu.

Oči cele Slovenije, srca vseh zavednih narodnjakov so obrnjena k družbi slovenskih apostelnov sv. Cirila in Metoda.

Prevažno je za nas to društvo, dá, edino ono je krmilo, ki nas vtegne rešiti iz valov narodnega propadanja. Plemenita in sveta svrha, katero si je postavila ta velevažna družba, našla je v Slovencih odziv in na tisočo sre sledi z zanimanjem delovanju družbe.

A ni dovolj, da družbo moralno podpiramo, ni dovolj, da lepim govorjenjem skušamo jej pridobiti somišljenikov; in da dokazujemo pomen in važnost družbe: marveč moramo jej gmotno pripomoči. Koliko ogromnih stroškov ima družba, je razvidno iz družbinega „Vestnika“. Ne zadostuje tedaj le beseda — treba je ovenka. Kje ga vzeti? Kje dobiti?

Žal! da v Slovenci nimamo mecenov, kakor jih imajo drugi narodi. Kdor bi lahko zdatno pomagal — noče, kdor bi pa rad — ne more. Zato pa gre poslednjim tem večja hvala, da si prizadevajo pomagati družbi, da pride v okom vsako leto se pomnožujočim stroškom.

V vsaki veseli družbi, o priliki ene ali druge slavnosti, na čast temu ali onemu „nabira“ se za „družbo sv. Cirila in Metoda“. Res hvalevredno jo navdušenje, katero goji večina Slovenstva za to prekeristno družbo. Ne izide številka naše „Edinosti“, da ne bi poročala, koliko se je tu, koliko tam „nabralo“.

Raznim načinom „nabiranja“ pridružiti je še drug doslej še neizpeljan ali pa redkokje vporabljen način. Dasi je ta naš predlog za letos prekasen, vendar hočemo žnjim na dan.

Bratovska družba sv. Mohora šteje preko 50.000 udov. Nalogo ima širiti vsako leto poučne knjige, ki imajo blažiti srce

Češki ni vredna tolikanj ozira; sicer pa se čisto nič ne čudim, da imajo baš Nemci v Avstriji in v nje višjih krogih toliko upliva, kajti: za Evropo mero, dajen je politični barometer, ki se premika v Berlinu, na že potem kaže zanj lepo vreme, ali — odprta vsa peklenska žrela!...

K sklepu bilo bi še govoriti nekoliko o „ljudski štetvi“, pa ker je že vrlo politično društvo o tem govorilo možko besedo, naj ostane ta stvar nedotaknjena. Treba je baš radikalnejšega sredstva, nego je „Hühneraugentinktur“ za „kurja očesa“, na katera bodemo Slovenci stopali pri tej štetvi gotovim krogom, kateri jih sicer zdaj že nosijo, a jih za danes še ne imenujem, ker se mi vendar še ne zdo toliko vredni! Da bi jih pa vendar „kurja polt“ že zdaj ne „obšla“, jim želi radikalno odkritosrečno

G a d o b o r.

